

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ของโรงเรียนวัดเทพประทาน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัย	กัญญาณัฐ ชื่นจิตต์
สาขา	หลักสูตรและการสอน
ปี พ.ศ.	๒๕๕๘
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ดร.ไพรัช คุ้มแสนสุข
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.อรุณี คำภาทอง ดร.บรรเจอดพร รัตนพันธุ์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ๒ ข้อ คือ

๑. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ของโรงเรียนวัดเทพประทาน (นามสมมติ) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
(PAR) ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและคณะครู

ผลจากการดำเนินการ ทำให้ได้หลักสูตรสถานศึกษา แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑
หลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวม ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มี ๑๐ ข้อ
และโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนที่ ๒ หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ ๑ (๘๐ ชั่วโมงต่อปี) ช่วงชั้นที่ ๒ (๑๒๐ ชั่วโมงต่อปี)
ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ได้กำหนดตามกรอบของกรมวิชาการ ชั้น ป.๑ มี ๗๒
ข้อ ชั้น ป.๒ มี ๘๔ ข้อ ชั้น ป.๓ มี ๘๖ ข้อ ชั้น ป.๔ มี ๖๕ ข้อ ชั้น ป.๕ มี ๗๕ ข้อ และชั้น ป.๖ มี
๗๐ ข้อ และสาระการเรียนรู้รายปี มีทั้งสาระการเรียนรู้แกนกลางซึ่งเป็นกรอบของกรมวิชาการ และ
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นกรอบจากการระดมความคิดของผู้บริหารและคณะครูในสัดส่วน
๗๐:๓๐ โดยประมาณ คือ ชั้น ป.๑ มี ๕๘:๔๒ ชั้น ป.๒ มี ๖๓:๓๗ ชั้น ป.๓ มี ๖๒:๓๘ ชั้น ป.๔ มี
๗๑:๒๙ ชั้น ป.๕ มี ๗๕:๒๕ และชั้น ป.๖ มี ๘๗:๑๓ ซึ่งอยู่ในรูปตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปี กำอธิบาย
รายวิชา และหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระ ชั้น ป.๑ มี ๘ หน่วย ชั้น ป.๒ มี
๘ หน่วย ชั้น ป.๓ มี ๗ หน่วย ชั้น ป.๔ มี ๘ หน่วย ชั้น ป.๕ มี ๘ หน่วย และชั้น ป.๖ มี ๘ หน่วย

๒. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ ๑ และ ๒ (ป.๑-๖) ของโรงเรียนวัดเทพประทาน ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ทำให้ได้แนวทาง แนวคิด ข้อเสนอแนะกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป ผลการวิจัยพบว่า

๒.๑ ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการวางแผน ควบคุมการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผน แก้ปัญหาต่างๆ และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คณะครู

๒.๒ ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของครูจะมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับการจัดการของผู้บริหารเป็นสำคัญ โดยการจัดสถานการณ์ทำงานที่เหมาะสมให้แก่คณะครู

๒.๓ การอบรมที่ได้ผล และเหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดอบรมและติดตามผลเป็นระยะๆ ซึ่งในระยะแรกของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หากมีแนวทางที่ไม่ซับซ้อน มีเครื่องมือช่วย และมีการกำหนดรายละเอียดที่ใช้งานง่าย จะช่วยให้ครูดำเนินการได้อย่างเหมาะสม และไม่ทอดทิ้ง

๒.๔ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีเป้าหมาย หลักการ และหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ จะทำให้ผลงานมีคุณภาพ

๒.๕ แนวโน้มการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จะคำนึงถึงความสะดวกในการบริหารงานมากกว่าการคำนึงถึงการเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียน

๒.๖ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรจัดโอกาส และกิจกรรมให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วย

๒.๗ การให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทำให้นักลากรได้เรียนรู้พัฒนาต่อไป ไม่หยุดนิ่ง และเป็นการเปิดโอกาสให้โรงเรียนกำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้

๒.๘ หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้มาก ทั้งยังจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการได้เป็นอย่างดี และการกำหนดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยลดเวลาเรียนได้มากกว่าการเรียนแบบแยกสาระ

๒.๙ หลักสูตรสถานศึกษา มีแนวโน้มว่าจะมีรายละเอียดมาก โดยยังไม่ชัดเจนถึงประโยชน์ที่จะใช้และความคุ้มค่ากับการลงทุน

๒.๑๐ หลักสูตรสถานศึกษา ที่ครูลงมือปฏิบัติการเอง และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ทำให้ผู้บริหารและครูภูมิใจในผลงานของตนส่งผลให้เกิดความมั่นใจก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

Abstract

TE160526

Thesis Title	Development of Educational Institution Curriculum in Social Studies, Religion, and Culture Subjects of Wat Thepprathan School by Using Participatory Action Research
The Researcher	Kanyanat Chunjit
Level of Study	Curriculum and Instruction
Year	2005
Chairman of Thesis Adviser	Dr.Pairatch Susaensuk
Thesis Adviser	Dr.Arune Sampaothong Dr.Banjerdporn Ratanabhan

This research had 2 objectives:

1. To develop the educational institution curricula in social studies, religion, and culture subjects of Wat Thepprathan (assumed name) by using Participatory Action Research (PAR) which was a cooperation between the researcher and the teachers.

As a result from the cooperation, the educational institution curriculum had been completed which consisted of two parts: Part 1 indicated the overall educational institution curriculum that included 1) Visions and 10 items of student satisfactory qualifications 2) structure of educational institution curriculum. Part 2 indicating educational institution curriculum in social studies, religion, and culture subjects of 1st level (80 hrs/year) and 2nd level (120 hrs/year) which consisted of 1) yearly expected learning outcome that was designed according with the frame of Department of Curriculum and Instruction Development as follows: grade 1/72 items, grade 2/84 items, grade 3/86 items, grade 4/65 items, grade 5/79 items, grade 6/70 items. Additionally, the Department also set the frame of core content. On the other hand, local content was the educational frame from brainstorming of administrators and teachers. The two kinds of curricula were in the approximate proportion of 70:30 grade 1/58:42, grade 2/63:37, grade 3/62:38, grade 4/71:29, grade 5/75:25, grade 6/87:13. They were shown in the analysis table of relationship among learning level standard and yearly expected learning outcome and yearly

content, 2) the subject description and 3) learning units of integrated content: grade 1/8 units, grade 2/8 units, grade 3/7 units, grade 4/8 units, grade 5/8 units, and grade 6/8 units.

2. To study the process of development of educational institution curriculum in social studies, religion, and culture subjects of 1 (st) level and 2 (nd) level of Wat Thepprathan by using qualitative research. The researcher collected data from participant observation and informal interview. Then, the data were analyzed by using the inductive conclusions, in order to get guideline/ concept/ suggestion for the process of development of educational institution curricular. This would lead to establish the efficient process of further educational institution curricular development. The results of this research found that:

2.1 Administrators normally played important roles in planning and controlling operation of educational institution curricular development in order to achieve objectives, solving problems and being models for teachers.

2.2 The quality of educational institution curricular development operated by teachers depended on the administrators' management, for example, how did they arrange working situation for teachers group.

2.3 The training in educational institution curricular development should have been organized as workshops and there should have been followed up continually. The training procedures should be simple and easy for teachers to obtain needed knowledge.

2.4 There must be clear goal, principle, and standard in the educational institution curricular development and benefits also should be considered so as to get quality of the process's outcome.

2.5 Establishing structure of educational institution curricula tended to focus on the convenience of administration more than the students' learning condition.

2.6 In the educational institution curricular development, administrators should organize activities that promoted the community's participation.

2.7 The school's educational institution curricular development stimulated its personnel in learning and development continually. This also provided opportunity to school in establishing local content.

2.8 When educational institution curricula in social studies, religion, and culture subjects being developed, much of Local content could be designed. In addition, it was easier to **produce** learning units of integrated content which helped reduce the study time more than **seperated content**.

2.9 The educational institution curricula tended to have many details, but there were not very clear benefits from implementation and investment.

2.10 The educational institution curricula that teachers really operated and already had been approved by experts could enhance the administrators and teachers' pride and confidence in implementing the developed curricula.